

Бог завжди подорожує інкогніто

Алан Грінмор жив, як трапиться, робив, що кажуть, працюючи менеджером в агентстві з пошуку персоналу, і вірив, що від нього нічого не залежить. Поки без жодних пояснень його не покинула кохана дівчина... Від смертельного стрибка з Ейфелевої вежі Алана рятує таємничий незнайомец, запропонувавши угоду: він навчить його керувати власним життям в обмін на зобов'язання виконувати всі його доручення. Свобода в обмін на рабство? Виконуючі дивні та незрозумілі завдання, Алан відчуватиме, що змінюється сам, починає краще розуміти колег та мотиви їх вчинків, переймається проблемами раніше невідомої фірми... І раптово зрозуміє, що не знає навіть справжнього імені свого рятівника. Не уявляючи, що той замислив, юнак знає одне — шляху назад для нього немає...

Як не пропустити в житті ті можливості, які воно нам пропонує? Знайти своє призначення й зробити реальністю найзаповітніші та найсміливіші мрії? Шлях до самореалізації та самовдосконалення відкритий кожному, треба лише обрати вірний напрямок. На відміну від інших книжок із психології саморозвитку, бестселер Лорана Гунеля не перелік правил і вправ, а захоплива розповідь про історію життя паризького юнака, до якої хочеться приєднатися! Повне інтриги й пригод, це керівництво з пошуку свого місця в житті, боротьби зі страхами й комплексами за особисте щастя та професійний успіх. Поради й завдання, які даватиме врятованому на межі відчаю Алану його таємничий наставник, — універсальна та ефективна методика розвитку особистості від психолога та письменника Лорана Гунеля.

БОГ ЗАВЖДИ
ПОДРОЖУЄ
— ІНКОГНІТО —

— ЛОРАН ГУНІЕЛЬ —

— LAURENT GOUNELLE —

DIEU VOYAGE
TOUJOURS
— INCOGNITO —

Éditions Anne Carrière

— ЛОРАН ГУНІЕЛЬ —

БОГ ЗАВЖДИ
ПОДРОЖУЄ
— ІНКОГНІТО —

ХАРКІВ КЛУБ
2016 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2016

ISBN 978-617-12-1739-3 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

УДК 159.9
ББК 88.52
Г94

Видається з дозволу *Lester Literary Agency*

Перекладено за виданням:
Gounelle L. Dieu voyage toujours incognito / Laurent Gounelle. — Paris : Éditions Anne Carrière, 2010. — 432 p.

Переклад з французької *Анни Rogovchenko*

Дизайнер обкладинки *Олександр Кізуб*

ISBN 978-617-12-1552-8 (укр.)

ISBN 978-2-8433-7543-9 (фр.)

© S.N. Éditions Anne Carrière, Paris, 2010

© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2016

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2016

Жану-Клоду Гунелю (1932—2006)

Мені бракує тебе, тату

*Життя — то є ризик.
Якщо ти не ризикував — ти й не жив.
Саме ризик дає... присмак шампанського.*

Сестра Емманюель

Мене огортала тиха, м'яка ніч. Брала мене на руки й несла. Я відчував, як моє тіло розчиняється в ній і я ніби сам пливу в повітрі.

Наступний крок...

Мені не було страшно. Геть зовсім. Я не знав страху. Лише переймався, що останніми днями той страх переслідував мої думки й намагався втрутитися в них. А я не хотів, аби він мене стримав і все зіпсував...

Ще крок...

Я очікував почути метушливий гомін міста, але було напрочуд спокійно. Не тихо, ні — саме спокійно. Усі звуки, що долинали до мене, були тихими, віддаленими, несли спокій; а погляд губився в мерехтінні нічних ліхтарів.

І знову крок...

Повільно, дуже повільно я просувався сталевую балкою, укритою тьмяною позолотою незвичного освітлення. Цієї ночі я злився в одне ціле з Ейфелевою вежею. Я ішов по золотавому металу й поволі вдихав ніжне вологе повітря, і розлиті в ньому аромати дивували, вабили, п'янили.

А під ногами, 123 метри вниз, переді мною розгортався Париж, який сяяв, миготів, кликав — терпляче й упевнено чекав, доки я скроплю його своєю кров'ю.

Ще крок.

Я все ретельно обдумав, я дозрів, я приготувався до цього вчинку. Я обрав його, прийняв, усвідомив. Я зважено вирішив покласти край життю, що не мало ні кінця, ні сенсу. Таке життя — і це переконання дедалі міцнішало в мені — нічого не варте.

Крок...

Моє існування було низкою невдач, що тягнулася від самого народження. Батько (ним він був хіба що біологічно) не вважав за доцільне зі мною знайомитися та покинув мою матір, щойно та повідомила про вагітність. Чи не з метою знищити мене вона вирушила топити свій розпач у паризькому барі? Однак її мислення лишалося прагматичним навіть після численних чарок, які вона пережила разом з американським бізнесменом, котрого зустріла там же. Йому було тридцять дев'ять, а їй — двадцять шість; вона була пригнічена, а він випромінював безтурботність, яка надавала рішучості. Його, здавалось, усе влаштувало; вона ж намагалася вижити. Вона все зважила — і, з надією та розрахунком, запропонувала себе тієї самої ночі. Зранку вона була надзвичайно ніжною та закоханою, і — чи то в мить слабкості, чи то справді щиро — він підтвердив, що в разі вагітності візьме її з дитиною на утримання.

Вона поїхала за ним до Америки. І в країні добробуту нікого не здивувало, що я народився в сім із половиною місяців завважки в добрих три кіло. Я дістав громадянство США та місцеве ймення Алан Грінмор. Мати вивчила англійську й непогано інтегрувалася в місцеву спільноту. А ось продовження виявилось не таким безхмарним. За п'ять років мій новий батько втратив роботу. То було перед приходом Рейґана, криза була в розпалі: улаштуватися було важко і татко заходився пиячити. Розвиток подій не забарився. Він удався в депресію, став похмурым і повсякчас відмовчувався на материні закиди щодо браку завзятості. Вона постійно дорікала йому, шукала найменшого приводу, аби зачепити його. Відсутність реакції з його боку дратувала її, атаки ставали дедалі більш особистими, дедалі образливішими. Здавалось, вона раділа, коли він нарешті розлючувався, його гнів був приємніший за апатію. Їхня гра мене лякала. Я любив батьків, і спостерігати цю взаємну руйнацію було нестерпно. Вибухи батькового гніву були поодинокими, але нищівними, я їх боявся, тоді як мати,

вочевидь, їм раділа. Вона отримувала зрештою хоч якусь реакцію від нього: погляд, дію, — отримувала реального супротивника, відповідача. Нарешті в неї з'являлася можливість вилити всю ту гіркоту, яка накопичувалась, — і вона буквально зривалася з ланцюга. Одного вечора він побив її: не так болісно було бачити його жорстокість, як те збочене задоволення на обличчі матері. У ніч, коли їхня сварка була особливо гарячою, вона у вічі крикнула йому, що його син насправді — не його син. Заодно про це дізнався і я сам... Наступного дня він пішов із дому назавжди. Другий батько так само покинув мене.

Мати борсалася щосили, аби нам вижити. Працювала шість днів на тиждень, днями пропадала в пральні. Звідти вона щовечора приносила із собою характерні хімічні запахи, які всюди супроводжували її. Коли вона підходила до мого ліжка поцілувати на ніч, я вже не відчував запаху матері — того запаху, що досі заспокоював мене, огортав ніжністю, запрошував до сну.

Крок, іще один...

Вона кидалася з одного заробітку на інший, щоразу сподіваючись знятися, улаштуватися, заробляти вдосталь. Переходила від коханця до коханця в надії утримати, заснувати сім'ю. Думаю, у певний момент вона нарешті усвідомила, що всі її сподівання щодо власного життя були марними — і саме тої миті вона зосередилась на мені. Я точно мав досягти успіху — або ж вона програла. Я мав почати заробляти стільки грошей, що і їй ставало б. З тої самої миті моя освіта стала її абсолютним пріоритетом. Я мав приносити тільки найкращі оцінки. Усі розмови за столом велися навколо навчання, викладачів, оцінок. Вона стала моїм наставником, а я — її протеже. Оскільки вдома я розмовляв французькою, а на вулиці — англійською, тож від народження був двомовним. Вона безперестанку товкла, що я маю неабияку перевагу. Авжеж, я стану бізнесменом міжнародного рівня або знаним перекладачем — у Білому домі — чому б і ні? Навкруги ж бо — самі нікчеми, без жодних

амбіцій. А зрештою, я стану навіть міністром закордонних справ — вона була певна. Я боявся її розчарувати й учився найстаранніше, отримував гарні результати, від яких вона надихалася, упевнювалася у своїх очікуваннях і стверджувалася у своїй стратегії.

Як сніг на голову їй звалилася новина, що, виявляється, в Америці навчання в університеті платне — і ціна величенька. Тоді я вперше побачив її приголомшеною. Я навіть подумав, що вона пуститься батькового берега — удасться до пиятики та перетвориться на овоч: такі ж бо плани були, аж тут вона сіла маком. Проте оговталася вона досить швидко — натура взяла своє. Вона дісталася керівництва школи, аби переконати, що не можна кинути напризволяще юного громадянина США, блискучі результати котрого доводять його здатність служити країні в разі доступу до можливостей, які відкриваються після університету. Має бути рішення, мають існувати стипендії, має бути щось! З тої зустрічі вона повернулася, сповнена рішучості, — за її словами, усе було дуже просто. Відповідь містила п'ять букв: СПОРТ. Якщо я буду гарним спортсменом, то, безперечно, якийсь університет запросить мене до своїх лав тільки для того, щоб я увійшов в університетську спортивну команду і приносив їй перемоги в змаганнях.

Тож я був приречений на інтенсивні заняття спортом. Я так і не насмілювався їй зізнатися, що щиро ненавиджу спорт. Вона щосили штовхала мене, заохочувала, підбадьорювала, пильно стежачи за моїми результатами. Оцінки, які я отримував раніше (здебільшого, посередні), геть не вдовольняли матір. «Усе можливо за бажання», — щоразу правила вона. Зрештою, найкращі з найгірших результатів я показав у бейсболі. Відтоді я жив лише бейсболом. Для мотивації вона повісила в моїй кімнаті плакати із зірками з команди Детройтських Тигрів. Ті Тигри були всюди. Я снідав у компанії Тигрів, бачив їхні обличчя на брелоках, носках, футболках, ручках, на халаті. Писав

Тиграми, їв Тиграми, умивався Тиграми, навіть спав у тих Тиграх. Бейсбол часом навіть уривався в мої сни: вона стала рекламним спонсором мого мозку, вкарбувала афіші мені в думки. Мати заходилася працювати ще більше годин понад норму, щоб сплатити внесок, аби мене достроково прийняли в клуб неподалік. Там я тренувався щодня по три години щонайменше, а вихідними — по п'ять годин. Крик тренера й досі, крізь роки, лунає мені у вухах. Я навіть пам'ятаю гидотний сморід поту в роздягальні після тренувань, нестерпний дух, який стояв, коли товариші перевдягались. Я ненавидів спорт, але любив матір і прагнув робити все, щоб вона не зневірювалася. Усе її життя минуло в сподіваннях — мені здавалось, що того дня, коли їй не буде на що чекати, її життя урветься.

Майбутнє показало, що я таки не помилявся: вона померла кілька років по тому, наступного дня після мого випуску з університету. Я опинився сам на сам із дипломом МБА в кишені — із дипломом, який був не надто мені й потрібен. Я не поділяв ані смаку, ані інтересів тої молоді, серед якої навчався, тому друзів у мене не було. Я влаштувався помічником менеджера з обліку постачання на великому підприємстві.

Зарплата була нормальною, а от сама робота виявилася дуже нудною. Але я не був розчарований — адже не мав жодних сподівань. Життя моєї матері швидко навчило мене, що сподівання завжди марні.

Наступний крок...

За кілька років порожнього й нікчемного існування поїхав до Франції. Я не обмірковував це рішення. Чи то було підсвідоме бажання повернутися до коріння, чи то намір відчепитися від історії життя моєї знедаланої матері та піти зворотним шляхом — я не знаю. Знаю лише, що раптом я опинився в Парижі і трохи згодом вирішив тут залишитися. Життя було непогане, але не в тому річ. Було дещо: тяжіло якимось відчуттям, що моя доля,

моє покликання проходить десь повз мене. Тоді я ще не знав, що так швидко захочу померти.

Я почав шукати роботу й пішов на співбесіду з одним із працівників «Дункер консалтинг» — рекрутингового агентства, яке винаймало фінансистів для великих підприємств. Той повідомив, що роботу я не знайду, тому що французький бухгалтерський облік ведеться за геть іншими правилами, ніж англосаксонський — ці дві системи зовсім не співвідносні. «Усе, чого вас там навчали, треба вчити знову, спочатку», — сказав він і розреготався з власного жарту. Від того реготу коливалася кожна зморшка на його подвійному підборідді. Я ж сидів нерухомо, мов статуя. Своєю чергою, він запевнив мене, що, завдяки знанням з теми загалом укупі зі знанням американської культури, моя кандидатура цікавить його... в сенсі обійняти посаду рекрутингово агента в тому ж кабінеті. Насправді ж бо основними клієнтами агенції були великі американські підприємства, і для них було би зручно, якби фінансових спеціалістів для них наймав американець. «Це неможливо, — заперечив я, — це зовсім не мій фах, я на цьому не розуміюся!» На його обличчі з'явилася посмішка старого збоченця, що дивиться на зашарілу дівчину, яка останньої миті зізналася, що незаймана. «То вже наш клопіт», — кинув він багатозначно.

Мене записали на двотижневий інтенсив разом з іншими молодиками-рекрутерами, які збиралися працювати на розвиток агентства. Середній вік був близько тридцяти років — замало, як на мене, для такої професії. Оцінювати кваліфікацію та релевантність кандидата на посаду було те саме, що судити людину, і мене бентежила потреба брати на себе таку відповідальність. Мої колеги з навчання, вочевидь, такими питаннями не переймалися: вони радо повдягали солідні костюми агентів з рекрутингу, сприймали все дуже серйозно, входили в роль. У групі панувало колективне відчуття причетності до певної еліти. Гордість не лишала місця сумнівам.

Протягом двох тижнів нам розказували про тонкощі професії: методику співбесіди — просту, але дієву; безліч хитромудрих прийомчиків, які сьогодні мені видаються безглуздими.

Я дізнався, що, коли кандидат заходить, слід помовчати кілька хвилин. Якщо він починає говорити сам — маю справу з безперечним лідером. Якщо ж чекає, поки дадуть слово, — на ньому вже стоїть тавро підлеглого.

Перед тим як ставити конкретні запитання, слід було дуже щиро запросити людину представитися: «Розкажіть про себе». Якщо кандидат починав розповідати — отже, людина мислить незалежно. Якщо ж запитував, із чого йому краще почати — чи з освіти, чи з останнього місця роботи, — отже, кандидату бракує ініціативи, маємо перед собою покірну вівцю.

Ми тренувалися попарно, відпрацьовували набуті знання в рольовій грі: один із нас грав роль консультанта-рекрутера, а другий ставав кандидатом на посаду, щоб консультант міг на ньому повчитися проводити співбесіду і ставити запитання, аби вивести кандидата на чисту воду.

Найбільше, що мене здивувало, — це атмосфера конкуренції під час таких вправ. Кожен намагався спіймати іншого чи то на брехні, чи то на помилці. Найсмійнішим було те, що тренер — сам консультант на зарплаті «Дункер консалтинг» — також долучався до цієї конкуренції, отримуючи злісне задоволення, коли хтось щось забував чи помилявся. «Ага, ти попався», — то була його улюблена фраза, яку він глузливо вигукував під час перевіряння рольової гри, переходячи від пари до пари під час вправ. Він удавав, що на цьому розуміється, — і всі сприймали облуду за факт.

За два тижні нам повідомили, що ми достатньо підготовлені до роботи.

Я проводив дні за столом, вислуховуючи зашарілих, червоних від переляку бухгалтерів, які розповідали про себе, намагаючись мене запевнити, що їхніми трьома основними недоліками

є перфекціонізм, надлишкова пунктуальність і схильність до перевтоми. Вони геть не сумнівалися, що я ще сором'язливіший за них і почуваюся вкрай ніяково. Моя роль мала хіба що одну безперечну перевагу: я мав більше слухати, ніж говорити. Але щоразу я доходив того моменту, коли мусив, мов безжальний суддя, винести вирок дев'яти кандидатам із десяти, що їхнє резюме не підходить для вакантної посади. Мені здавалося, що я засуджую їх на каторгу. Моя незручність збільшувала їхню, що, своєю чергою, ще підвищувало мою — то було пекельне замкнуте коло. Нічого в тому кабінеті не рятувало мене від атмосфери задухи. Заявлені людські цінності там були найпорожнішими словами. Щоденна реальність була складною, холодною, конкурентною.

Вижити за тих обставин допомогла Одрі. Я зустрів її одної неділі по обіді в чайному домі «Мар'яж Фрер» на вулиці Гран-Огюстен. Щойно я туди ввійшов, як мене огорнув дух спокою. Тільки-но я відчинив двері і старий дубовий паркет рипнув під моїми ногами, мене поглинула вишукана атмосфера чайної крамниці французької колоніальної епохи. Варто було лише переступити поріг, як вас підхоплював вир сотень вишуканих запахів усього того різнобарв'я, що дбайливо зберігали в автентичних горщиках, — і ці аромати миттєво немов переносили вас на Далекий Схід дев'ятнадцятого сторіччя, де ваша душа тікала від сьогодення. Заплющивши очі, можна було уявити себе на борту вітрильника, на який вантажать старі великі дерев'яні ящики, заповнені дорогоцінним чайним листям, яке довгі місяці подорожуватиме морями та океанами.

Я замовив сто грамів «Сакури-2009» у молодика за прилавком, аж раптом вона підійшла й прошепотіла мені на вухо, що «Сакура імперська» має більш витончений смак. Я обернувся, здивувавшись, що хтось незнайомий звертається до мене в місті, де кожен лишається у своєму акваріумі й чудово ігнорує інших. Вона сказала: «Не вірите? Ходімо, я дам вам скуштувати». Узяла

мене за руку та провела через зал, прослизаючи поміж клієнтів і колекцій чайничків з усіх куточків світу, до сходів, які вели нагору, де був розташований зал дегустацій. Тут панувала дуже інтимна й елегантна атмосфера; між столиками граційно й безшумно снували офіціанти у світлій лляній формі.

Я почувався настільки впевнено, що сам собі здався анахронізмом. Ми сіли в кутку, за маленьким столиком, накритим білою скатертиною, на якому лежало срібне начиння та стояли порцелянові чашки — усе, як пристало відомому чайному домові. Одрі замовила по чашці чаю, запашних англійських сконів і тістечка «soup de soleil»¹ — смаколик, який, за її словами, мені обов'язково слід скуштувати. Мені відразу сподобалося з нею розмовляти. Вона навчалася на мистецькому факультеті, жила в тому самому кварталі, в кімнатці аж під самим дахом. «Ходімо, глянеш, яка вона маленька», — сказала вона мені, даючи зрозуміти що наша зустріч не урветься у дверях «Мар'яж Фрер».

¹ «Засмага» (фр.).

Її кімната, розташована в мансарді, була й справді красивою та мініатюрною, зі старими балками по стелі й віконцем, яке виходило на одноманітні сірі дахи інших будинків, що розходилися врізнобіч. Бракувало хіба що рогалика місяця над головою, щоб достеменно почуватися діснеєвськими котами-аристократами². Вона роздяглася з невимушеною грацією; я одразу закохався у вишуканість жіночого тіла, яка доти була мені недоступною. У неї були ідеально виточені плечі та руки жінки, яка не виснажує себе спортом і дієтами. Її божественно біла шкіра контрастувала з волоссям. А груди... Боже, її груди були... неперевершені, просто неперевершені. Сотню разів за ніч я дякував їй, що вона не скористалася парфумами — і я міг сластолюбно насолоджуватись запахом її тіла, кожна клітинка якого п'янила хіттю, немов наркотик. Ту ніч я пам'ятатиму до самої смерті.

На ранок ми прокинулися в обіймах одне одного. Я збігав за круасанами; пронісся всіма шістьма поверхами до її кімнати, задиханий, влетів до неї — і ми знову кинулися кохатися. Уперше в житті я почувався щасливим, і це почуття було новим і дивним. Я й гадки не мав, що це почуття передує падінню, після якого я вже не зіпнуся.

Чотири наступні місяці я жив однією лише Одрі. Вона займала всі мої думки вдень і всі сни вночі. Навчальний розклад був дуже щільним і лишав їй мало вільного часу для зустрічей — часто-густо буднями, у робочий час. Я відпрошувався на кілька годин під приводом зустрічі з клієнтом і йшов до неї в номер найближчого готелю. Я почувався трохи винним, та лише трохи: щасливим людям притаманний егоїзм. Одного дня на роботі мене покликала Ванесса, наша секретарка, й повідомила, що до мене прийшла кандидатка. Я ні на кого не чекав, проте подумав, що знову щось забув через неорганізованість — тому запросив її зайти. Краще прийняти кандидатку на співбесіду без попередження, ніж дати Ванессі привід пересвідчитися, що моє планування далеко не найкраще. Я відчинив двері й мало не знепритомнів, коли побачив у коридорі, як Ванесса супроводжує Одрі, котра перевтілилася в бухгалтера: зав'язане волосся, строгий костюм, окуляри в металевій оправі. Образ був відтворений настільки точно, аж до гротеску, що першої миті я ледве впізнав її. Я ледь вичавив із заціпенілого горла подяку Ванессі та зачинив двері кабінету за Одрі. Її вуста були вологими; красномовним рухом вона зняла окуляри: сумнівів у її намірах не було. По тілу пробігли сироти — було трохи страшно. Я достатньо знав, на що вона здатна: її б ніщо не зупинило.

Того дня великий круглий стіл кабінету вперше в моєму житті грав роль меблів зовсім іншого призначення. Мене трусило від думки, що нас побачать. Вона чинила безумство, але мені це подобалось.

За чотири місяці Одрі покинула мене, і моє життя раптом зупинилось. Я не знав причини, не мав бодай найменшого приводу на таке очікувати. Одного разу отримав поштою невеликого конверта, усередині якого було лиш одне слово, написане її рукою: «Прощавай». Я вкляк біля відчиненої поштової скриньки. Кров застигла в жилах. Голова гуділа. Не тямлячи, що відбувається, я ледве дістався старого дерев'яного ліфта, вийшов на своєму поверсі та зайшов до себе. Я був шокований; упавши на ліжку, я заридав. Пролежавши довгий час, я раптом різко підвівся. Це неможливо. Просто неможливо. Це чийсь злий жарт чи щось подібне. Але це не може бути дійсністю. Я кинувся до телефону й почав додзвонюватись. Сто разів я чув її автовідповідач — і щораз її голос здавався дедалі віддаленішим, чужим, холоднішим. Я припинив надзвонювати тоді, коли переповнена пам'ять її телефону припинила записувати нові повідомлення. Повільно звідкілясь із глибини випливало напівзабуте, але знайоме відчуття, яке розтікалося по всьому тілу. «Це нормально, — казало це відчуття, — цілком нормально, що тебе кинули. Уже сталося як сталося. Нема чого битися проти долі, Алане».

Саме тієї миті я відчув, що потрібно просто померти. Це розуміння не було імпульсивним. Я не кинуся під потяг. Ні, це просто очевидність, яка прийшла до мене. Я вчиню інакше — і все мине нормально. Мені лиш треба обрати місце й час, не кваплячись. Це відчуття не було хворобливим чи мазохістським — зовсім ні. Метою не було просто покласти край стражданню, хай би які сильні вони були. Потойбічний світ кликав мене дивно, м'яко, невідворотно — я відчував, що моє місце там, тільки там душа моя розквітне. Мені немає місця на землі. Я вдавав, що нічого не сталося, намагався прив'язатися — а життя припослало мені Одрі, щоб я дізнався, що таке нестерпний біль, і привело мене сюди, щоб я нарешті подивився у вічі своєму призначенню.

Місце мені підказали спогади: вочевидь, не випадково саме це місце було закарбоване в моїй пам'яті та зберігалось в одному з її закутків. Я вже бачив його колись раніше, у полемічній статті одного журналу, про який забув через Одрі. Автор, на прізвище Дубровський чи щось на кшталт того, викладав свою теорію про право самогубства і свою думку, згідно з якою, скоївши самогубство, людина чинила добре. Він також рекомендував місце, що найбільше пасувало такій меті, котру він поетично називав «політ життя». За його словами, Ейфелева вежа — цілком убезпечена від самогубців, окрім однієї точки, про яку слід знати. Треба було піднятися до «Жуля Верна», розкішного ресторану на другому поверсі, пройти до жіночого туалету, відчинити невеличкі двері з написом «Приватний простір» ліворуч від умивальника та зайти до маленької кімнати, у якій стояла шафа зі швабрами. Віконце в кімнаті не мало ґрат і виходило просто на металеві балки вежі. Усі ці подробиці я пам'ятав так чітко, наче прочитав їх сьогодні вранці. Померти на Ейфелевій вежі — це було щось дійсно величне, як реванш нікчемному життю.

Ще крок...

Треба було пробратися достатньо далеко, щоб вийти на зручне місце, під яким буде чисто й не заважатимуть металеві балки.

Нікого не лишилося позаду — ані друзів, ані батьків, ані задоволення — і нічого, що змусило б пошкодувати про мій учинок. Душею й тілом я був готовий.

Останній крок...

Ось. Чудове місце. Я застиг. Повітря, яким я дихав, було... солодким як божественний нектар. Я був на самоті, і свідомість уже почала полишати мене... Я зосередився й повільно ступив крок назустріч безодні — я не дивився в неї, але відчував її присутність, її чудовість.

Я стояв поруч із лебідкою приватного ліфта ресторану. Вона була нерухомою, прямо навпроти мене. Нас розділяли лише три

метри порожнечі. Зі свого боку я бачив лише триси, які рухалися, опускалися в порожняву... В пустоту. Вікна ресторану виходили на інший бік. Ніхто мене не бачив. Жодних звуків із зали не долиняло до мене. Лише тихий шепіт ночі. І ці вогні, які здаля мерехтіли, вабили, гіпнотизували... І це м'яке, п'янке повітря, яке сповнювало надприродним блаженством... Більшість моїх думок утекли від мене, і я вже перебував поза своїм тілом, я був не я. Я танув у просторі, у житті, у смерті. Я не існував як окрема істота. Я і був життям. Я...

Покашлювання...

Це вмить вивело мене з мого стану, як гіпнотизер, клацнувши пальцями, виводить із трансу свого пацієнта.

Праворуч від мене, на краю балки, стояв чоловік, який дивився мені просто в очі. Вік — за шістдесят. Волосся — сиве. Темний костюм. Погляд його, підсвічений відблесками освітлення вежі, здавалось, ішов із тої безодні. Усе життя пам'ятатиму той погляд із блакитної сталі, від якого кров холоне.

На превелике моє здивування, мене охопила лютя. Я ж так дбав, щоб ніхто мене не бачив. Я ж був певен, що ніхто не стежить за мною... Я почувався актором у дешевому фільмі, у якому чарівний рятівник з'являється напрочуд вчасно, щоб запобігти самогубству.

Я губив своє життя, інші ж лишали його собі. Тож моя смерть належала мені, тільки мені. Неприпустимо, щоб хтось насмілився затримувати мене, переконувати, що моє життя прекрасне, незважаючи ні на що, чи що є нещасливіші за мене, чи ще щось. У будь-якому разі, ніхто не був здатний мене зрозуміти — та я й не просив цього. Усе, чого я волів, — це бути на самоті. Один.

— Лишіть мене. Я — вільна людина. Що хочу, те й роблю. Забирайтеся!

Він мовчки дивився на мене, і я відразу знітився. Він дивився на мене... байдуже. Так-так, байдуже!

Він спокійнісінько вийняв сигарету з рота.

— Давай-но. Стрибай!

Я вкляк від його слів. Я чекав на що завгодно, але не на таке. Це що за збоченець? Хоче подивитися, як я падатиму, і пореготати? Чорт його забирай, треба ж було такому зі мною статися! Ну як так можна? Боже правий, що я такого накоїв за життя? Я скаженів від люті й був ладний вибухнути, і від того сказу мені палало обличчя. Я не йняв віри, що все відбувається насправді. Це неможливо, неможливо, але...

— На що чекаєш? — спитав він жахливо спокійно. — Стрибай!

Я розгубився від дурості ситуації, думки мої переплуталися, і я не міг зігнати їх до купи. Я ледве спромігся вимовити кілька слів:

— Ви хто такий? Ви чого від мене хочете?

Він дуже спокійно витягнув сигарету і якийсь час дивився на дим, легенькі завитки якого тягнулися до мене. Його погляд втупився мені в очі й паралізував мене. Харизма цього чоловіка могла б зігнути Ейфелеву вежу.

— Ти розлючений. Але ти дуже страждаєш на споді душі, — сказав він дуже спокійним голосом із легким, невідомим мені акцентом.

— Авжеж, неважко здогадатись.

— Ти жахливо нещасний, і тобі несила терпіти життя.

Його слова непокоїли мене та змусили знову відчути біль. Я кивнув головою на знак згоди. Тиша була заважкою.

— Скажімо, у мене... великі проблеми протягом усього життя.

Довга, довга затяжка сигаретою.

— Не буває великих проблем. Бувають лише маленькі люди.

У мені збурилася хвиля злості, у жилах застукала кров, обличчя знову запалало. Я проковтнув слину.

— Легко зловживати моїм становищем і принижувати мене зараз. Ким ви себе намислили? Нібито ви повирішували вже всі власні проблеми!

Із неймовірним апломбом він дуже спокійно відповів:

— Так. І власні, і інших людей також.

Мені ставало зле. Я цілком усвідомлював, що навкруги мене порожнеча.

Думаю, мені навіть... ставало страшно. Страх нарешті дістався до мене й огорнув мене. Долоні спітніли. Особливо лячно було дивитися вниз.

Він знову заговорив:

— Якщо ти стрибнеш — твої проблеми дійсно щезнуть. Ви розійдетесь. Але несправедливо.

— Тобто?

— Ти знову змусиш себе страждати. А твої проблеми не відчують нічого. Це не дуже... зважене рішення.

— Від стрибка з вежі страждань не буде. Від шоку людина помирає, не встигнувши нічого відчути. Ніякого болю. Я дізнавався.

Він усміхнувся.

— Що ж тут смішного?

— Тут ти не помиляєшся... якщо виходити з гіпотези, що ти ще живий тої миті, коли розбиваєшся об землю. А помиляєшся ти ось у чому... Ніхто не долітає живим.

Довга затяжка сигаретою. Мені ставало дедалі більше зле. Паморочилося в голові. Треба було якось сісти.

— Правда в тому, — сказав він, помовчавши, — що людина вмирає протягом падіння від серцевого нападу, спричиненого жахом, тваринним жахом від того, що падає, та нестерпного вигляду землі, яка наближається зі швидкістю двісті кілометрів на годину. Людей убиває неймовірний жах, від якого вони вибльовують свої тельбухи, аж поки серце не розірветься. Їм очі з орбіт вилазять у момент смерті.

Мені затрусилися ноги. Я мало не зомлівав. Голова йшла обертом. Мене дуже нудило. Не дивитись униз. Зовсім. Стояти прямо. Сконцентруватися на ньому. Не відводити погляд.

— Я маю дещо тобі запропонувати, — сказав він повільно й чітко після кількох миттєвостей тиші.

Я мовчав, прикутий поглядом до його рота.

— Щось на кшталт угоди між нами, — сказав він, і повітря рознесло його слова.

— Угоди? — пробелькотів я.

— Отже, ти лишаєшся жити, я пораюся коло тебе, щоб звести тебе на ноги та зробити здатним управляти своїм життям, вирішувати проблеми, ставати щасливим. Своєю чергою...

Він затягнувся іще, перш ніж продовжити:

— Своєю чергою ти зобов'язуєшся робити все, що я тобі скажу. Береш відповідальність за життя.

Його слова геть розхвилювали мене, і це додалося до вже наявної нудоти. Треба було зробити неабияке зусилля, зібрати думки до купи й почати мислити.

— Що означає «взяти відповідальність за життя»?

Тиша.

— Ти маєш виконувати обов'язки.

— А якщо ні?

— Якщо ні... не житимеш.

— Треба бути дурнем, щоб на таке пристати.

— А що ти втрачаєш?

— А чого це я маю довіряти життя незнайомій людині в обмін на гіпотетичне щастя?

Його погляд сповнився впевненістю гравця, який знає, що його супротивник уже переконаний.

— А що ти отримаєш в обмін на однозначну смерть? — спитав він, показуючи сигаретою на безодню.

Я припустився помилки: подивився в указаному напрямку — і в голові геть запаморочилося. Те, що я побачив, мене злякало, і водночас... безодня покликала мене, щоб звільнити від тривоги, яка мене огортала. Захотілося витягнутися вздовж балки

і залякнути, чекаючи на допомогу. Кінцівки неконтрольовано здригалися. То був жах, нестерпний.

Дощ...

Задощило. Дощ. Боже мій, від дощу на металевих балках стало слизько, як на ковзанці. П'ять метрів відділяли мене від того чоловіка, від віконця, від порятунку. П'ять метрів балки, прямої та... слизької. Треба сконцентруватися. Так, так, сконцентруватися. Триматися дуже прямо. Контролювати дихання. Слід було обережно повернутися праворуч, але... ноги не рухалися, мов приклеєні до металу. Я довго стояв у такій поставі, і м'язи залякли й не слухалися. Запаморочення опанувало жертву. Ноги трусилися спочатку трохи, але дедалі сильніше. Сили полишали мене.

Лебідка...

Лебідка загула — запрацював ліфт. Лебідка відбивалася у воді, оберталася дедалі швидше, було чутно, як ліфт набирає швидкості, спускаючись униз. Холодна вода, у якій відбивались образи, мене заглушила, засліпила, я втратив рівновагу... і отямився, сидючи в кутку металевих балок. Спантичений, крізь шум я все ж таки чув командний голос чоловіка:

— Ходи сюди! Тримай очі розплющеними. Іди нога в ногу!

Я слухався, підкоряючись його авторитету, слухав тільки його накази й забував про думки та емоції, які намагалися поглинути мене. Я ступив крок, потім другий — машинально, як робот, виконуючи його вказівки. Я зміг дістатися краю балки, потім перейти на край другого поверху. Я підвів ногу, щоб переступити горизонтальну балку, що відділяла мене від нього, аж тут він схопив мою простягнуту тремтливую руку так сильно, що від переляку я скрикнув і відсахнувся. Секунду я гойдався в порожнечі, утративши рівновагу від його сили. Але його залізна рука міцно тримала мене:

— То що, ти погоджуєшся?

Дощ стікав зморшками його обличчя; його блакитні очі світилися.

— Так.

Наступного дня я прокинувся в ліжку, у теплому, сухому ліжку. Промінь сонця пробивався крізь жалюзі. Я повернувся, щоб дотягтися до столика, не висовуючись зі зручного кокону ковдри. Намацав рукою візитівку чоловіка, яку поклав на столик, перед тим як лягти спати. «Приходь завтра об одинадцятій», — сказав він на прощання.

Ів Дюбрей

авеню Анрі-Мартен, 23

75116, Париж

Телефон: 01 47 55 10 30

Я не знав, на що слід чекати, і почувався не надто впевненим.

Я зателефонував Ванессі й попросив скасувати всі мої зустрічі на сьогодні. Я почувався не дуже добре та не знав, коли одужаю. Завершивши цю важку роботу, я пішов у душ і плескався там, доки не спустошив бойлер.

Я винаймав двокімнатну квартиру на краю Монмартру. Помешкання було маленьким, а коштувало дорого, проте я милувався чудовим міським краєвидом. Коли в мене була депресія, я міг годинами сидіти на підвіконні і погляд мій губився в обрії, у численній забудові, серед пам'ятників. Я уявляв собі мільйони людей, які там жили, їхні історії, їхні заняття. Їх було так багато, що будь-якої години дня чи ночі багато хто працював, спав, кохався, помирав, сперечався, прокидався. Я зазначав момент — і запитував себе, скільки людей саме цієї миті розсміялися, скільки розлучилися, зраділи, розплакалися, скільки померли або лягли спати, скільки розгнівалися... Я уявляв собі різноманітні емоції, які різні люди могли відчувати в один час, тої самої миті.

Я орендував квартиру в літньої жіночки, мадам Бланшар, яка, на мою біду, мешкала в сусідній квартирі — просто піді мною. Уже двадцять років вона вдовувала, але й досі носила траур. Як ревна католичка, відвідувала службу кілька разів на тиждень. Я уявляв іноді, як вона стоїть навколішки в старій дерев'яній сповідальні церкві Сен-П'єр на Монмартрі; як вона шепоче сповідальнику крізь решітку, що лихословила напередодні. Можливо, вона також зізнавалася, як набридає мені: щойно я зчиню найменший шум понад установлену норму — себто абсолютну тишу, — вона піднімається та грюкає мені у двері. Я прочиняю двері й бачу її сердите обличчя, із яким вона виплескує неймовірні докори й вимоги поважати сусідів. На жаль, старість їй не позакладала вуха і вона чула шум, наприклад, від черевика, який перекотився, чи надто різко поставленої на стіл склянки. Іноді здавалося, що вона видиралася на драбинку, прикладала стетоскопа до стелі та, грізно насупивши брови, чекала найменшого звукового порушення.

Вона знехотя погодилась узяти мене на квартиру, пояснивши причину такої ласкавості: вона, мовляв, зазвичай не бере квартирантів-іноземців, але американці звільнили її чоловіка під час Другої світової, тому вона зробить для мене виняток, але слід довести, що я того вартий.

Годі й казати, що Одрі ніколи не жила в мене. Я боявся, що агенти інквізиції увірвуться до нас у темних сутанах, ховаючи обличчя в тіні капюшонів, підвісять голу Одрі під люстрою, зв'язавши їй руки й ноги, а язика полум'я почнуть лизати її тіло.

Цього ранку я вийшов, не клацнувши дверима, і пролетів усі п'ять поверхів. Ще ніколи мені не було так легко з моменту втрати Одрі. Об'єктивних причин почуватися краще не було. Нічого не змінилося в житті. Хіба що ось це: хтось зацікавився мною, і, хай би якими були його наміри, це було трохи бальзаму на душу. Звичайно, трохи щеміло в животі — відчуття, досі

знайоме мені за випадками, коли траплялося виступати публічно.

Біля виходу я зіткнувся з Етьєном — жебраком нашого кварталу. Щоб зайти до будинку, слід було піднятися на ґанок невеличкими східцями, на яких Етьєн полюбляв лежати. Мабуть, він мучив мадам Бланшар, яка мала розриватися між християнським милосердям та потребою абсолютного порядку. Цього ранку кудлатий Етьєн уже виліз із барлогу та грівся на сонці, зіпершись на стіну.

— Хороша погода цього ранку, — кинув я йому мимохідь.

— Іноді така погода трапляється, хлопчику, — відповів він мені звичайним хриплим голосом.

Я забіг у метро — і вигляд кислих фізіономій парижан, що їхали на роботу, як на ешафот, знову почав навівати на мене ту нудьгу, від котрої я страждав напередодні.

Я вийшов на станції «Рю-де-ля-Помп» і потрапив до елітного кварталу столиці. Одразу відчув різкий контраст між гидким смородом тьмяних коридорів метрополітену і свіжим повітрям зелені й вогнів цієї місцини. Мабуть, це було завдяки малій кількості автомобілів навкруги та Булонському лісу, що лежав поблизу. Авеню Анрі-Мартен — дуже гарний проспект, обсаджений чудовими деревами в центрі та по краях, з розкішними кам'яними оздобленими будинками, побудованими за префекта Османа, з високими чорно-золотими різьбленими воротами. На вулиці було небагато людей: ішли елегантні дами, кудись бігли заклопотані чоловіки. Деякі мешканці, вочевидь, зловживали пластиком — і визначити їхній вік було неможливо. У однієї з жінок обличчя чимось нагадувало Фантомаса, я навіть замислився: що виграла людина, намагаючись позбутися відбитків прожитого часу, якщо стала схожою на інопланетянина.

Прийшов я дуже завчасно, тому вирішив поснідати в кав'ярні поблизу, що з неї пахло кавою та гарячими круасанами. Сів біля вікна й почав чекати. Офіціант, зважаючи на все, був не дуже

зайнятий. Я махнув йому, але він удав, що не помітив. Зрештою, я покликав його — і він знехотя підійшов. Я замовив гарячого шоколаду й канапок і чекав на замовлення, розсіяно гортаючи часопис *Figaro*, який лежав на мармуровому журнальному столику. Мені принесли ароматний шоколад і канапки, і я куштував ті канапки — зі свіжого смачного багету, зі смачним маслом, — насолоджуючись унікальною атмосферою цієї паризької кав'ярні, розмовами, що точилися навколо, ароматами, яких не стрінеш в Америці.

За півгодини я рухався вздовж авеню Анрі-Мартен. Проспект був досить довгим, тому, ідучи, я розмірковував про того чоловіка. Хто такий цей Ів Дюбрей, нащо йому та дивна «угода»? Чи й справді його наміри такі позитивні, як він стверджує? Поведінка його була неоднозначною, складно було йому довіряти. Тепер, коли йшов до нього, я навіть відчув певну тривогу.

Я стежив за номерами, проходячи повз будинки, один кращий за одний. Дійшов до номера 25. Наступний мав би бути його, але черга житлових будинків раптом обірвалась. Густа зелень за огорожею ховала будівлю, тож я підійшов до воріт. 23 номер не був житловий будинок. То був розкішний палац, геть особливий: величезний, зведений із каменю. Я витягнув візитівку й перевірів номер. Адреса була правильна. Що ж, вражає... Тільки хіба ж це будинок?

Я подзвонив. Увімкнулася невеличка камера відеофону, і жіночий голос запросив мене увійти. Навпроти воріт відчинилися двері. Щойно я ступив кілька кроків, як до мене з гавкотом кинувся величезний чорний доберман із лютими очима та велетенськими іклами. Я вже налагодився тікати, аж тут, останньої миті, ланцюг натягнувся, трохи здавивши йому шию, і він зупинився за крок від мене, витягнувши лапи, гаркнувши так, що піна з зубів долетіла до моїх черевиків. Після

цього він спокійно розвернувся, ніби мій скажений переляк удосталь задовольнив його.

— Перепрошую за Сталіна, — сказав мені Дюбрей, коли ми нарешті зустрілися. — Він огидно поводиться!

— Його кличуть Сталін? — пробубонів я, потискаючи йому руку, водночас намагаючись урівноважити пульс.

— Ми випускаємо його лише вночі, тому вдень він намагається трошки розім'яти лапи, коли хтось навідується. Гості трохи лякаються, зате потім більше поважають! Заходь, ходи за мною, — сказав він, проходячи попереду мене в простору вітальню, оздоблену мармуром, у якій його голос відбивався луною.

Стеля була надзвичайно високою, а на стінах висіли гігантські полотна майстрів у старовинних золочених рамках.

Дворецький у лівреї допоміг зняти й забрав мою куртку. Дюбрей попрямував до сходів, і я пішов за ним тими монументальними щаблями з білого каменю. Посередині висіла величезна люстра з підвісками із чорного кришталю, яка важила, мабуть, утричі більше за мене. Нагорі ми завернули в широкий коридор, стіни якого були вкриті гобеленами. І знову картини. І старовинні свічники. Мені здавалось, що я — у королівському палаці. Дворецький крокував упевнено й говорив голосно, ніби я був за десять метрів від нього. Його темний костюм контрастував зі срібною шевелюрою, неслухняні локони маяли. Біла сорочка з високим коміром, шовкова хустка. Він здавався дещо схожим на диригента оркестру, який виходить на сцену.

— Ходімо до мого кабінету, там зручніше.

— Гарзд.

Саме зручність мені була вкрай потрібна в цьому надмірно розкішному місці, яке мало спонукало до довіри.

Кабінет і справді був затишніший. Уздовж стін стояли книжкові шафи, заповнені книгами, здебільшого давніми. Версальський паркет був укритий товстим перським килимом. Важкі темно-

червоні штори додавали приглушеності фарбам. Навпроти вікна стояв масивний стіл із червоного дерева, частково вкритий чорною шкірою із золоченими краями. На столі лежали стоси книжок, тек, а в центрі стояв грізний срібний різак для паперу, як знаряддя злочину, що його покинув убивця, квапливо тікаючи. Дюбрей запросив сісти в одне з великих коричневих шкіряних крісел біля столу.

— Вип'єш що-небудь? — спитав він, наливаючи собі склянку алкоголю. Кубики льоду затріщали, лускаючись.

— Ні, дякую, краще згодом.

Він спокійно ковтнув, я ж очікував дізнатися, що зі мною буде.

— Отже, слухай. Я пропоную таке. Сьогодні ти мені розповідатимеш про себе. Ти сказав, що в тебе повно проблем. Я хочу знати все. Не вдаватимемо із себе боязких цнотливих дівчат — довіряй мені спокійно. Завваж, що за життя я чув уже вдосталь бридких речей, тому мені нема з чого дивуватися чи бути приголомшеним. Зі свого боку, будь-ласка, можеш не шукати виправдань тому, що ти вчора збирався учинити. Я просто хочу почути твою особисту історію...

Він замовк і знову ковтнув.

Було щось непристойне в тому, щоб переповідати своє життя незнайомцю, розказувати щось більше за стандартні речі — робота, повсякденні стосунки, щоденна рутинна. Мені було страшно довіряти йому — це було немов дати йому владу над собою. Але якоїсь миті я припинив ставити собі запитання. Я погодився звіритися, можливо, через те, що не відчував, що мене засуджують. Крім того, зізнаюсь, я ввійшов у гру. Зрештою, це досить приємно, переступивши поріг обережності, мати уважні вуха, які вислухають, — таке нечасто трапляється. Відчувати, що хтось намагається тебе зрозуміти, досягнути плин твоїх думок, глибину душі. Прозорість несла вивільнення і навіть певним чином захоплювала.

Я провів день у палаці, як я звик відтоді його називати. Дюбрей говорив мало і слухав надзвичайно уважно. Рідко коли трапляються люди, здатні так довго зберігати увагу. Лише через годину-дві нашої зустрічі нас перервала жінка років сорока. Він представив мені її: «Катрін, якій я цілком довіряю». Суха, з не надто охайно зачесаним чорнявим волоссям, погано вдягнена — мабуть, жіноче середовище сприймало її з презирством. Вона скидалася на доньку пані Бланшар, принаймні своєю гарячковістю. Вона прийшла спитати думки Дюбрея стосовно якогось короткого тексту на аркуші паперу. Не знаю, про що там ішлося. Вона не могла бути його дружиною — надто холодно поводитися. Хто ж вона — співробітниця? Асистентка?

Наша бесіда — чи то пак мій монолог — тривала до обіду. На обід ми спустилися в сад. Не йметься віри, що в центрі Парижа ховається така краса. Катрін пішла з нами, проте була не надто говірка. Зазначу, що Дюбрей знову вдався до діалогу — збільшив кількість запитань та відповідей, наче намагаючись надолужити мовчазність протягом зустрічі. Їжу подав служник — не той, що був уранці. Багатий та розкішний стиль Дюбрея контрастував зі стриманими манерами та одягом його працівників. Його відвертість надала мені впевненості, бо, коли він мене тільки слухав, я все ж таки дивився на нього з тривогою, хоча й уважно.

— Ти не будеш проти, якщо Катрін лишиться з нами по обіді? Вона — мої очі й вуха, а іноді — мій мозок. Від неї в мене немає секретів.

Досить відвертий спосіб повідомити мене, що їй усе буде розказано.

— Не маю жодних заперечень, — збрехав я.

Він запропонував прогулятися парком, щоби розім'яти ноги перед продовженням. Думаю, йому це було треба, щоб узагальнити сказане мною перед обідом.

Потім ми зібралися втрьох у його кабінеті. Спершу мені було не дуже зручно, але Катрін була людиною того типу, про

присутність якої швидко забуваєш.

Коли ми втомилися від розповідей про моє карколомне життя, уже була майже сьома вечора. Катрін тихо щезла.

— Я над усім цим маю подумати, — сказав Дюбрей замислено. — Тоді сконтактую з тобою, щоб сповістити про твоє перше завдання. Залиш свої координати.

— Перше завдання?

— Так, завдання, місію — як хочеш. Те, що ти робитимеш в очікуванні на подальші інструкції.

— Не впевнений, що остаточно розумію...

— Ти пережив ситуації, які тим чи іншим чином закарбувалися в тобі, спричинивши формування твого світогляду, твоєї манери поведінки, твоїх стосунків з іншими, емоцій. Як наслідок, те все не працює, якщо казати по правді. Якщо житимеш так і надалі, життя твоє буде нічогеньке. Отже, треба провести певні операції, щоб змінити його.

Мені видалось на мить, що він і справді вимахує скальпелем, наготовлений робити операції та різати мені мозок просто зараз.

Він провадив далі:

— Можемо говорити про це годинами, але з того не буде жодного зиску, якщо відхилити мету повідомити тобі причини твоїх негараздів. Але ти лишишся нещасним... Знаєш, коли комп'ютер погано працює, треба встановити програмне забезпечення, яке працює краще.

— Є одна прикрість: я — не комп'ютер.

— У будь-якому разі ти зрозумів, про що я. Треба організуватися так, щоб ти пережив кілька ситуацій, отримав певний життєвий досвід, завдяки якому твій світогляд зміниться і ти зможеш перемоги страху, сумніви та тривоги.

— А звідки я знаю, що ви — хороший... програміст?

— Ти ввійшов у гру. Тому вже нема сенсу ставити запитання. Вони тільки живлять твої страхи, а їх уже й так багато, як я зрозумів.

Якийсь час я стояв і мовчки дивився на нього, заглибившись у думки. Він витримав мій погляд без коментарів. Минуло кілька секунд, які мені видалися годинами. Зрештою, я перервав мовчання.

— Хто ви такий, пане Дюбрей?

— О, це ж те саме запитання, що я собі ставлю час від часу! — сказав він, проводжаючи мене в коридор. — Ходімо, я проведу тебе. Хто я? Хто я такий? — розмірковував він уголос, і його гучна голосина розлягалася широкими сходами.

Тієї ночі мені наснився кошмар, страшний як ніколи.

Я ніби опинився в особливому готелі. Була ніч. Дюбрей також був там. Ми сиділи у великій дуже темній залі. Височенні стіни були чорні, як у карцері. Мерехтливе світло падало лише від свічок, що ширили запах талого воску. Дюбрей тримав у руці папірець і напружено дивився на мене. Подалі стояла Катрін, у самій лише чорній сорочці та на високих підборах, волосся її було зібране в кінський хвіст. У руках вона тримала величезний батіг, яким раз у раз била по підлозі, видаючи при цьому сиплий рик — так ричить тенісист, котрий щойно пропустив м'яча, — не лишалося сумнівів у її жорстокості. Сталін ходив навколо відв'язаний і гавкав у такт ударам батога. Дюбрей невідривно дивився мені у вічі з незворушністю людини, упевненої у власній усемогутності, та протягував аркуш паперу:

— Тримай, ось твоя місія!

Я взяв папір тремтливою рукою та прихилився до свічок, щоб прочитати. Імена. Список імен з адресами.

— Що це?

— Ти мусиш їх убити. Усіх. Це твоя перша місія. Лише перша.

Батіг Катрін лягнув по підлозі дуже гучно, від чого собака безперервно люто загавкав.

— Але я не злочинець! Я не хочу нікого вбивати!

— Це буде добре для тебе, — відповів Дюбрей, чітко виокремлюючи кожне слово.

Мене охопила паніка. Ноги трусилися, щелепа дрижала й не давала говорити.

— Але зовсім. Я... не хочу. Зовсім. Я... не хочу.

— Тобі це потрібно. Повір мені, — сказав він спокусливим голоском. Ти ж розумієш, це все через твою історію. Щоб вийти

з мороку, треба зануритися в морок. Не бійся!

— Я не можу, — белькотів я. — Я... не можу.

— У тебе немає вибору, — тиснув він.

Дюбрей пронизував мене поглядом і повільно наближався.

— Не підходьте! Я хочу піти звідси!

— Надто пізно. Ти не можеш.

— Пустіть.

Я кинувся до великих дверей зали. Вони були зачинені. Я почав смикати їх щосили.

— Відчиніть! — волав я, лупаючи кулаками по дверях. — Відчиніть двері!

Дюбрей повільно наближався до мене. Я повернувся спиною до дверей та схрестив руки.

— Ви не можете мене примусити. Я нікого не вб'ю.

— Не забувай, ти зобов'язався!

— А якщо я зніму із себе зобов'язання?

Від мого запитання Дюбрей гучно розсміявся — і від того демонічного сміху в мене застигла кров.

— У чому річ, чого вам так смішно?

— Якщо ти відмовишся від зобов'язань...

Скривившись, він повернувся до Катрін, яка подивилася на мене із жахливою посмішкою — гримасою, від якої мене ледь не знудило.

— Якщо ти відмовишся від зобов'язань... — він говорив повільно, а вогні відбивалися на його обличчі диявольським світлом. — Якщо ти відмовишся від зобов'язань, — повторив він макіавеллівським голосом, — я впишу твоє ім'я до цього переліку... і передам цей список іншому...

Цієї миті я почув, як за спиною клацнув замок. Я повернувся, відчинив двері, відштовхнув прислужника й кинувся тікати.

Голос Дюбрея переслідував мене, розлягався страшною луною коридорами та сходами:

— Ти зобов'язався! Зобов'язався! Зобов'язався!

Я прокинувся, аж підстрибнувши, спітнілий та задиханий.

Усвідомивши, що я вдома, оточений знайомими речами, я повернувся до реальності. Я розумів, що це був просто тривожний сон, але також цілком усвідомив, що дійсність може не надто відрізнятися від нічних пригод. Зрештою, я нічого не знав про Дюбрея та його справжні наміри... Я вписався в гру, не знаючи ні її правил, ні фіналу. Зрозуміло було лише те, що відмовитись я не можу. Такі були правила, і я був настільки дурний, що погодився...

Була шоста година. Я підвівся, повільно почав збиратися на роботу. Життя знову входило у свої права, і треба було повертатися на робоче місце, хоча сама думка про повернення в це зміїне кодро неймовірно гнітила мене.

Ванесса чекала на мою появу, щоб одразу ж, поки я йшов до свого кабінету, повідомити:

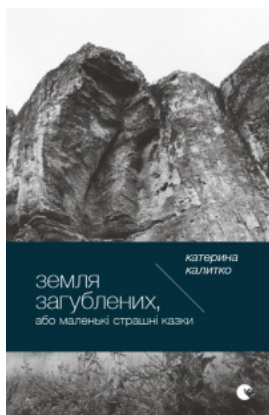
— Не знала, чи ти прийдеш, чи ні, тому, в очікуванні звістки від тебе, не скасовувала твоїх зустрічей на сьогодні. Мушу сказати, Фостері не надто зрадів твоїй учорашній відсутності. Але я тебе прикрила. Сказала йому, що в тебе голос був ледь живий і ти справді захворів. Не хочу хвалитися, але якби не я — він би нізащо тобі не повірив.

— Дякую, Ванессо, ти дуже допомогла.

Ванесса обожнювала, коли видавалася нагода довести іншим свою незамінність; якщо нагоди не було — вона її створювала. Насправді ж я ніколи не дізнаюсь, чи Фостері взагалі помітив мою відсутність... Вона настільки потребувала визнання та вдячності, що цілком могла зіграти подвійну гру — і піти отримати подяку від шефа за те, що доповіла про мою неправомірну відсутність... Я її через таке боявся як чуми.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

Рекомендована література

Земля загублених

День, що навчив мене
жити

Людина, що хотіла бути
щасливою

Перейти до категорії
Художня література

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ